

Kálaad ábeé Pwôl nyə á cilə buud ó Kørênt yé Isâ í dúgya nə kálaad ábeé mə Pwôl shú Kørênt yí

Kálaad ábeé á Kørênt éga ηgə lwó nə fwámé baalé zamədanê nyə a wós mpédúgá Pwôl bənêη Dɔ́ á Kørênt. Bóól búud bwə́ á zə ηgə jaaw Kørênt nə Pwôl cúgə muud lwámá mə Yésus. Nə ndeé, Pwôl ηgə lwó Dɔ́ nə Zembî wə́ nyə á sá nə a bəg muud lwámá mə Krîst.

Nyə á nyiηgə námə lwó bwo nə bwə́ séηgug mwaanê nə jɔ́ mílám kənd ókrîsten wâ Yudéa (lúu 8 nə 9), nyə nə bwo nə: «Bi mə mpú lâm yána mə Cwámba wúsú Yésus-Krîst; bi mə mpú nə nyə á bə, a mbíd zhwog kúm, a bíd dwo, a zə nyíηgal nyúúł mábúwa dí, shú nə bi wə́ yídag bíg mábúwa mэд» (8.9).

Kálaad mə ka kə shwóg nə isâ ishús (téed lúu 10 kə wós lúu 13): Pwôl ηgə jág láməsa nə buud bwə́ á ηgə ci nə a cugə fwámé múúđ lwámá wá. A mú kə shínal kálaad nə jɔ́ kəl lú ómínyəηú wâ ceełi (13.11-13).

Məbódá

¹ Nə mə Pwôl, muud Yésus nyə a sá nə mə bəg *muud lwámá yé nda Zembî nyə á ηwa cígúłá nə yé, nə *mínyəηú íshé Timotê, sə́ wə́ mə cíłə kálaad éga. Sə́ ηgə cilə *Dɔ́ lú óbúgəla ó Zembî dí Kørênt

yí, nə minķęņķę mi búúd myêsh mísá Akayî myá. ² Sóóņgá íshé Zembî bâ Cwám̄ba Yésus-Krîst bwé ó sá bí mpaam, bwé ó sá námá ná bi ņgág nə cugə ná sheε. ³ Gúmá nə Zembî, Sóóņgá mə Cwám̄ba wúsú Yésus-Krîst, Sóóņgá mə búl gwág búúd cey lámúd yé, Zembî mə dú cweel milâm ja jêsh yé. ⁴ A ņgə cweel sé milâm *incwaw í ntug byêsh sé ņgá bwəma nə ndí yíid, shú ná sé bág nə ņkul mə cwéél bəəņg bêsh bwé ņgá námá bwəma nə incwaw í ntug wá milâm, váál á má cweel sé mísú milâm yí. ⁵ Mpugá ná, námá nda sé ņgá jág bul jug jugúlə má *Krîst ná, ntó námá wé Krîst ņgá jág bul cweel sé milâm yé. ⁶ Ⱥkí minjugú mí ņgə bul bę sá, mí ņgə bę sá shú ná milâm mí cwááləwog bî, bi dúgúg cug. Ⱥkí Zembî ņgə ntăg cweel sé milâm, a ņgə sá ntó shú ná milâm mí cwááləwog bî, bi mú jísəw mínjugú mimpwúd sé ņgá námá jísəw myá. ⁷ Sə ņgə *búgula kú nə məzhigá ná bi e tőw búgá jínúd ná shîm; nəcé, sé má mpú ná nda bí ņgá jug jugúlə ņgwúd sé ņgá jug yí ná, Zembî ņgə námá cweel bí milâm nda á ņgá cweel sé mísú ná. ⁸ Bwaanğ, sé acéélé ná bi bág kú mpu yáág-yáág incwaw í ntug sé á bwəma nə ndí Azî yí. Í á bə sé mbíya nyaanúlə, ntə sé ņkul, váál á ná sé áshígé ná nyiņgə ņgə bə nə búgá ná sé é wú cínəņgá mikuwó. ⁹ Má jaaw bí, sé á shîn dúg ná sé má yə. Nji, í á wóós ntó shú ná sé kú ná ņgə nyiņgə búgula séméfwó, búgá jísú jêsh í shwálug kə nji wé Zembî muud mə đə gwômushi mímbimbə yé. ¹⁰ Nyə wé nyə á ka fεemushi sé bów-bôw shwiy sé á nywá yə jəəņgúd,

1:3 Ifz 1.3; 1Pr 1.3   **1:5** 4.10; Sôm 34.20; 94.19; Kol 1.24   **1:6**
4.15, 17   **1:8** 4.8; Mis 19.23; 1Kr 15.32   **1:9** Rom 4.17   **1:10**
2Tm 4.18

a bá námá dū nyingə fεεmushi sê. Sə ηgə búgula nji nyə ná a bá námá nyingə dū fεεmushi sê, ¹¹ bí ηgə ntâg kwíínd sə nə jəgulálə bí ηgə jəgula nə Zembî shú dɔɔŋg yí. Nə ndeé, nda jí nə zhwog buud bwə ηgə jəgula nə Zembî shú dúsú ná, zhwog buud bwə bá námá yə nyə akíba shú dúsú ja á bá sá sə mpaam yí.

Pwól má búgə njɔɔnd

¹² Sâ jí nə ηkul sá ná sə bəgəwag yí jisə ná: lâm í ηgə lwó sə ná sə áŋgê nə cugə nə buud milâm mímbá, sə kú nə sâ á shweelúg, námá nji váál Zembî ηgə jii yí. Sə ηgə ntâg bul cugə cug jɔɔŋgú nə bî, sə áŋgê nə bɛ məfug mâ buud, mpaam má Zembî wə í ηgə kyey nə sê. ¹³ Sə áŋgê nə cilə bí gúl sâ shús, námá nji jɔɔŋg bí ηgə lɔ bí ηgə námá mpu ni. Mə jí nə búgə ná bi é bá shúgula mpu sâ sə ηgə cɛel ci yí ncindí nə ncindí. ¹⁴ Mə jí nə búgə ntó nəcé bi mú ηgə bwεε mpu ná bí bí nə ηkul jee bəgəwa nə sə námá nda sə má bá bəgəwa nə bí jwów má Cwám̄ba wúsú Yésus-Kríst dí ná.

¹⁵ Mə mpú ntó búbálé, gwə wə má á ka cɛel fwo zə nûŋ bídí, zə nyingə sá ná bi gwágúg məshusug ja ábɛê yí. ¹⁶ Mə á ka cɛel ná mə bá tí nûŋ kə Masedwân, mə nyingə wú Masedwân zə nûŋ bídí ná bi zəg kwəmusa mə njɔɔnd kólə Yudéa. ¹⁷ Ye mə á lás mimpu mímbá ja mə á ηwa cígúlá ná mə sá ntó yí? Ye ntó jí nə micígúlá myâm mí mú ηgə bɛ nji iyuug yâ lâm múúd mə jí nə ndí yí, mə ka dū bə mə ηgə ci, mə ηgə shwána? ¹⁸ Zembî nyəmɛfwó mə mpú ná sə ádé bwεε bə nə bí ná, sə ηgə ci, sə

1:11 4.15; Rom 15.30   **1:12** 2.17; 1Kr 1.17, 19, 31; 2.13; Heb 13.18

1:14 5.12; Flp 2.16   **1:15** 1Kr 16.5-6   **1:17** 1Kr 4.18-19   **1:18**

ngé shwána. ¹⁹ Krîst Yésus Mwân mæ Zembî, sánônη Silvê næ Timotê sá á ngæ cúndæ bídí yé, nyæ a shígé bæ, næ ci næ shwána. Nyæ á ðu bæ, á ká ci sâ, ciyá jé bæ nji ciyá ngwûd. ²⁰ Mæηkaagó mêsh Zembî nyæ á kaag má mæ á bwæma nyádí, shé ka ngæ cí Amen nyádí kwonη dí, ηgálæ magulæ ná Zembî má jæla næ gúmá. ²¹ Zembî nyæmêfwó wé ngé lulushi sánônη bí cug shé ngæ cugæ næ Krîst yíid. Nyæ námá wé nyæ a gwáágulæ shé mæwúdá má fééshá. ²² Nyæ wé nyæ a wá shé mæyügyé* mé, a wá shé Shíshim yé mílámúd tâη béén ná a bá sá sâ jêsh nyæ á kaag yí. ²³ Má ηwa Zembî wúshined ná, má ká shüig mæ yæ. Mæ a shígé cæel káág bí mbag, gwé wé mæ áshígé ná nyiηgæ zæ nûη Kórênt yí. ²⁴ Só áηgê næ cæel nywaad bí, sâ ná bi mágulæg; mbô, sá ngæ yida wá mæbwá ísýy bínúd ná bi bág næ mæshusug, næcé búgó jín jisæ álal-ηkul.

2

¹ Mæ mæ á ka ηwa cígúlá ná mæ ányiηgøyé ná zæ nûη zæ wá bí mæcey lámúd. ² Nkí má yida wá bí mæcey lámúd, zó nyæ e sá ná mæ gwágúg mæshusug? Nγαá bí buud má zó wá mæcey lámúd wá? ³ Mæ á cilæ bí kálaad shú ná, ja má zó nûη yí, bí buud má jéla ná sá næ mæ bág næ mæshusug wá, bi kú bá yida wá mæ mæcey lámúd. Mæ ηgæ mpu búbálé ná bi báá má ðu bæ, má ká gwág máshusug, í bæ námá máshusug mán. ⁴ Mæ á cilæ ntæg kálaad wæηgú næ mæzhwíle míshúd, mæ ηgé dág *incwaw í ntæg, lâm kú bæ mæ

1:19 Mis 18.5   **1:22** 5.5; Rom 8.15-16, 23; Ifz 1.13-14   * **1:22** Mæyügyé ná sá músæ buud bé.   **1:23** 11.31; 13.2; Rom 1.9; Flp 1.8; 1Te 2.5; 2Te 2.10   **1:24** 1Pr 5.3   **2:1** 12.21; 1Kr 4.21   **2:3** 13.10
2:4 7.8; Mis 20.31; 1Kr 16.24

ná shɛɛ. Nji, mə a shígé cɛɛl wá bí məcəy lámúd, mə á yida cɛɛl ná bi mpúg ná mə ηgə cɛɛl bí váál á ntɔ minji.

Ijuugá

⁵ Nkí ηgwól múúd nyə a sá ná mə bág nə məcəy mə lâm, mə dí nyə á sá yé; mpülə dúg hí, bi bēsh wə nyə á sá məcəy mə lâm məɔηg wá, mə awáyé jwuη sá má ηgə ci yííd. ⁶ Muud wəɔηgá, bímbí búúd ó *Dɔ bwə á mə ηkáánd nə nyə yí í má jəla. ⁷ Nə ndeé, mə yidá ci ná bi kág bíd nyə, yidagá cweel nyə lâm; nəcé bí má ká bə kú sá ntó, məcəy mə lâm măsə nə ηkul káda nyə ná ndeé nyúúl shwal tag nyə.

⁸ Nə ndeé, lwógá nyə ná bi má cɛɛl nyə, mə wə má cí ntó. ⁹ Mpugá ná ja mə á cilə bí yí, í á bə ná mə dúg ηkí bi e sá mə məgwág məzhí mēsh. ¹⁰ Bí má ká bíd múúd, kú lámusa nə nyə, mpugá ná mə má bíd námə nyə. Nkí mɛɛ mə á ka ntâg bíd muud ja mə á jəla nə lámusa yí, mə a bíd nyə shú dán mísh má *Kríst dî. ¹¹ Mə a sá ntó shú nə *Sátan kú bə nə zhí ná a nyúgug shé, shé ajágé íyuug byé.

¹² Mə a wós Truwás ná mə ká bwiηg Jɔjɔ Kéel mə Kríst. Nji, tɛɛm bə nda Cwám̄ba nyə á juw mə mpumbé ná wúηgúlúη ná, ¹³ lâm í á bul kə mə gwów nə mə bələ kú kwey mwááηg Títus. Mə á ka ntâg jəna nə buud ɔ nūη, mə mú kyey kə Masedwân.

Sáal á sɔ á gúgwáan

¹⁴ Mə yə Zembî akíba, nyə muud má dú sá ja jêsh, kwon mə *Kríst dî, ná sá dúg ntɔ ntɔlə yé yé. Mə yə

nyə akíba, nyə muud ngə balan nə sé shú ná njíngúlá má Kríst í ngəg nə mpyáanz kúl jêsh nda labínda yé. ¹⁵ Sə bí bándá bə jəjə labínda má Kríst shú má Zembî, sé ngə sá ná buud bêsh bwə gwádúgág məcud má Kríst, tə bəəng bwə ngə *dúg cug wá, tə bəəng bwə ngə jɛ wá. ¹⁶ Məcud məəng măsə ka bə məcud má shwiy shú bəəng bwə ngə jɛ wá; nji, shú bəəng bwə dúg cug wá, măsə məcud má cug, má ngə kə nə bəŋ cug dî. Ká, zə jí nə ŋkul sá váál ísɛy byəəng yé?

¹⁷ Sə báá sé cugé nda bóól zhwog buud bwə ngə ŋwa Milésú mí Zembî nda sá mákíd wá. Mbê. Sə báá sé ngə mpu ná Zembî wə nyə á nti sá, sé má ka də lás kú shweel tə sá mísh má Zembî dí, sənŋh Kríst sé njúl mbádúgá.

3

¹ Ye sé ngə nyiŋgə sɔ ja shús ná buud bwə shwúg mənɣúul nə sə? Ye í é nyiŋgə ná jii ná sé sáág nda bóólúgá, ná sé zág nə okálad bwə yə sé ŋkul ná sé sáág ísɛy wá, zə lwó bî? Nkí ntəg ná ye sé gwáámbug bi okálad bəəngú? ² Bi wə búsé kálad wúsú, kálad jisə cilyá sádí mílámúd yé, kálad múúd yêsh mə mpú yé, múúd yêsh ngə lɔ yé. ³ Haaw. Í ngə mpu nyîn ná bí bí kálad Kríst nyə á cilə yé; nyə á cilə, a mú yə sé ná sé kálag buud. Nyə a shígé cilə nyə nə tíndi*, nyə á cilə nyə nə Shíshim má Zembî á kuwô. Nyə a shígé ntəg cilə nyə mákwóógúd, nyə á cilə

2:15 1Kr 1.18   **2:16** zə jí nə ŋkul sá: 3.5-6   **2:17** 4.2; Flp 1.15-17; 1Te 2.3, 5, 10; 1Pr 4.11   **3:1** 5.12; 10.12; Mis 18.27   **3:2** 1Kr 9.1-2

3:3 MmN 24.12; Zhe 31.33; Eze 36.26   * **3:3** tíndi: Í á də bə wúl mbíí májúwó nda məjúwó má lwaaw; bwə á də juwo kwas májúwó məəngúd ka də cilə nə ndí.

milâm mí búúdud. ⁴ Krîst wé ngó sá ná sá ngóg mpu ntó búbólé mísh má Zembî dî. ⁵ Sô anğê nê cœel ci ná sá má sá gúl sâ nê ñkul nyísá sáméfwó; mbô. Zembî wé ngó sá ná sá bág nê ñkul ngólê sá isâ sá ngó sá yí. ⁶ Nyê wé nyê á kwəmusa sá ná sá bág osól o másaal wâ sɔ́ á gúgwáan. Sɔ́ jɔ́ɔng kú ntâg bə sɔ́ á mæcɛɛ nda másé cilyá ná, í njúl yida bə sɔ́ Nkɛ́ɛkɛ́ Shishim ngó laad yí. Næcé bɛ́ɛlê mæcɛɛ í dɛ gwílya múúd gwílya gwílyág, Nkɛ́ɛkɛ́ Shishim nywáá mə yá múúd cug.

⁷ Mæcɛɛ má á bə cilyá mákwóógúd, bɛ́ɛlê mwo í dúgú gwílya múúd gwílya gwílyág. Nji, milwané mí á bə sáal dɔ́ɔngúd váál á ná Moyîz muud nyê á lág dwo yé mpwoombú í á jág bul ñkənɛwə, bag ó *Izɛrəyêl kú ná jisɔw dúgúlê nyê mpwóómbúd, í njúl ná í á bə nji milwané myâ kúl fwála. ⁸ Milwané tééd fwo bə ntó sáal í á dɛ kwaamb shwiy yíid, ñkəmusa nê dɔ́ɔng sáal Nkɛ́ɛkɛ́ Shishim ngó kyey nê ndí yíid. Ngaá milwané myâ cínɔng mí é nyinğə bul ntɔ́? ⁹ Sáal í á dɛ kwaamb muud intúgúlí yí tééd fwo bə nê bímbí lú mílwané ni, ñkəmusa ná sáal í ngó sá ná buud bwé bág otútəlí mísh má Zembî dí yí? ¹⁰ Ngaá milwané mí á ñkənɛwá yág myá mí é bə zhizhe sâ? ¹¹ Nkí sâ á kúl fwála í á bə nê milwané, ngaá sâ á kandugə kandugə í é nyinğə bul bə nê ndí? ¹² Sô báá ngə bwánd nê búgú ná í bá bə ntó, gwé wé sá ngó sá isâ ná kpwɔ́ kpwɔ́ yí. ¹³ Sô anğê nê sá nda Moyîz; nyê á dɛ shwu saláya lúúd ná bag ó Izɛrəyêl bwé nda dúgú váál mánkənɛwə mâ kúl fwála má é ngə shîn yí.

3:5 2.16; Rom 15.18   **3:6** Yuá 6.36; Rom 7.5-6; 8.2, 6, 10; 1Kr 11.25   **3:7** MmN 34.29-30   **3:9** Rom 8.2, 33; Gal 3.10   **3:13** MmN 34.33-35

14 Ká, milúu mí á má shila† bwo nda jwów á kú nə yásə. Í mú ðə bə bwo zə wóós múús ná, ja bwé lə mícilyá myâ Sə a Cwúlú yí, suláya ηgə ná búdal bwo milâm. Suláya wəηgú nyə afwóyé wú, á ðə jímb nji ja múúd má bə múúd má Kríst yí. 15 Jí ntó, ja jêsh bwé ðə lə mícilyá mí Moyíz yí, suláya má ðə búdal bwo milâm. 16 Nji, ja múúd mə yíd dúg wə Cwám̄ba‡ yí, ja jəηg wə suláya mə wú yí. 17 Nəcé Cwám̄ba jisə Shíshim, kúl Shíshim mə Cwám̄ba wúsé yí, cínəηg wə jiya falí jísé yí. 18 Sá bêsh buud ósuláya bwé á má wú mámpwoombád wá, sə ηgə beny§ milwané mí Cwám̄ba, nda sə bí nə ηkul ðə dúg gúl sâ yèn dí ná; ná ndeé, Cwám̄ba, muud jí Shíshim yé ka ηgə sá ná sə ngóg nə bɛɣla sâ sə ngó dúg yí, a ηgə kwádulə sə milwané kwádulə kwádúlóg.

4

Təəm á shíshim

1 Né ndeé, Zembî nyə a gwág sə ηkúnkwónjúlə, a mú yə sə iséy sə ámə ci íni. Nda jí ntó ná, sə anjê nə teeg mənyúul. 2 Sá á má ban mísóólágú mí shwôn mí ðə sîy ishwoo myá, sə ηgə cugə ná sán kú nə məkəη, sə anjê nə kwíηg Milású mí Zembî; sə ηgə yida lwó buud obúbálé, sə mú ka ηgə sə mísh má Zembî dí ná buud bēsh bwé shwúg mənyúul nə sə. 3 Nji, ηkí Jəjə

3:14 Iza 6.10 † **3:14** milúu mí á má shila: Ciyá ni jíisə námá Ifz 4.18; í kə ná «milúu mí múšə bwo kú ná nyiηgə ðə mpu bii isá, kú mpu faas». **3:16** MmN 34.34 ‡ **3:16** Kálad MmN 34.34 ηgə lwó nə ja Moyíz nyə á ðə yid kə wə Zembî yí, nyə á ðə yíl suláya mpwóómbád. **3:17** Yuá 8.32, 36; Rom 8.2; Gal 5.1, 13 **3:18** 4.6; 1Kr 2.7 § **3:18** Ból bwé ci na ná: «milwané mí Cwám̄ba mí ηgə faan sə mámpwoombád ka ηgə wéeshuli njas nda njas yèn». **4:1** 3.4, 6 **4:2** 2.17; 6.4 **4:3** 1Kr 1.18

Kéel sá ηgə bwiiηg yé ηgə ná bæ mbúdúlá nə suláya, a ηgə bæ ntó shú búúd bwé ηkág ná bwé ké jímb wá, ⁴ ohááden, buud zembî á shí ga mó sá ná milúú mí bág shúg nə shúg wá. A mó sá bwo ntó shú ná bwé bág kú dág mánkenya mâ Jɔjɔ Kéel á milwaná, Jɔjɔ Kéel mó *Kříst muud jísá mbεεla mó Zembî yé. ⁵ Sá aηgê nə cúndə sâ í dúgyá nə sáméfwó yí. Mbô! Sá ηgə cúndə sâ í dúgyá nə Cwámba Yésus-Kříst yí. Sá bāη sá búšə yida bæ ósól ɔ mósáal bún lúu mó Yésus dî. ⁶ Mpugá ná Zembî muud nyə á ci ná: «Mánkenya má fáánug yídúgúd» yé nyəméfwó wá nyə á faan shé mílámúd. Nyə á faan ntó shú ná shé mpúg milwaná myé mí ηgə ηkənəwa Kříst mpwóómbúd myá.

⁷ Jí ka bæ na ná, sá buud ηgə ηkēny tɔom wəəηg wá, sá búšə nda mímbágé mí mpíí, mí du bwíl; í jəlá nə mpu nyîn ná fámbámbá ná məma ηkúl sá búšə nə ndí yí nyísə ηkul mó Zembî, kú bæ sáméfwó ηkul nyísú. ⁸ Minjugú mí ηgə shúsə sá ikómb byēsh, nji sá kú fína; bíl íja məfug shîn sá mílúúd, nji sá ηgə ná bæ nə búgə; ⁹ sá bwəma nə cúwílí, nji sá kú myeesh; bwé ηgə bwam sá shí, nji sá kú yə. ¹⁰ Sá ηgə ηkēny shwiy mə Yésus sádí nyúúlúd ja jēsh. Í ηgə bæ ntó shú ná cug mə Yésus í nyínúg námə sádí mányúúlúd. ¹¹ Sá tεm ηgə cugə, shwiy í ηgə bwéel sá ja jēsh nəcə sá ηgələ sēy nə Yésus. Í ηgə bæ ntó shú ná cug mə Yésus í nyínúg námə sádí nyúúl á shwiy gaád. ¹² Ntó ji ná shwiy í ηgə bε sá, bi báá ηgə ntāg ηwa cug cínəηg. ¹³ Cilyá wúsə Kálad Zembî dí ná: «Mə

4:4 zembî á shí ga: Yuá 12.31; Ifz 2.2 mbεεla mó Zembî: Kol 1.15; Heb 1.3 **4:5** 1.24 **4:6** Mət 1.3; Iza 9.1; 2Kr 3.18; 1Pr 2.9 **4:8** 1.8; 7.5; 11.23-29 **4:10** 1.5; Rom 6.8; Gal 6.17; Flp 3.10-11 **4:11** Rom 8.35-36; 1Kr 15.31 **4:12** Kol 1.24 **4:13** Sóm 116.10

á bæ næ búgá, mæ ka lás». Váál búgá jœŋg í ngé námá gwô sé mílámúd, sé ka námá ngé lás. ¹⁴ Næcé sé ngæ mpu ná muud nyə á gwúmashi Cwámba Yésus yé má bá námá gwúmashi sánôŋ Yésus, a mú jil shé nyódfi koogú. ¹⁵ Bi má dúg íí, sé ngæ bwəma næ isâ íni byêsh shú dán, shú ná buud bwé búlug ngæ nyíi mpaam má Zembî dfi ná ndeé, buud bwé yá Zembî akíba wá bwé mú ngæ bul bulya, Zembî mú ŋwa gúmá.

Ŋkáŋ í mbúgula

¹⁶ Gwé wá bí má dúg ná, sé aŋgê næ teeg mænyúul. Teem bæ ná nyúul búúd bwé ngé dúg ga í ngæ shîn cóóg íí, lâm í ngæ bæ mæ cwû nji gúgwáan næ gúgwáan jwów dêsh. ¹⁷ Næcé, búbaalê minjugú sé ngé bwəma næ ndí máfwála móga dfi myá mísə zhizhe sâ, mí ngæ yida kwəmsa sé ná sé bág bæ næ gúmá áyíyáág í bá ji kandugə kandugə yí. ¹⁸ Sé báá sé aŋgê næ sɔ sâ í ngé nyîn yí, sé ngæ yida sɔ sâ í aŋgê næ nyîn yí; næcé sâ í ngé nyîn yí í ðu ji nji fúfwálá, jœŋg í aŋgê næ nyîn yí ðu ji kandugə kandugə.

5

¹ Nyúul sé bí næ ndí wa shí ga dfi yí nyísə banda. Sé má mpú ná ŋkí banda dœŋg í shîn búg íí, sé bí næ njów gwów wé Zembî, njów á kandugə kandugə; Zembî nyəméfwó wé nyə a lwɔ wo, kú bæ mábwé má búúd. ² Gwó wá jí ná, sé ngæ leegya wa banda gaád, sé má ka bul bæ næ yéesh næ njów wúsú á gwôw. Sé ngæ cœl ŋwa nyúul nyísú á gwôw, bwáád nda káándá wa nyíga dfi gwôw, ³ ŋkí nyâŋ nyúul nyí næ ŋkul bá

4:14 1Kr 6.14; Rom 8.11   **4:15** 1.5-6, 11; 9.11, 15   **4:16** Ifz 3.16   **4:17** 3.18; Rom 5.2; 1Pr 1.6-7   **4:18** Rom 8.25; Heb 11.1
5:1 Zhb 4.21; 2Pr 1.14   **5:2** Rom 8.23-24

zə kwey sá ná nə nyíga í kú fwo wû. ⁴ Jísə ná, té sá ηgə ná ji wa nyúúl á shí gaád yí, micúnj mí ηgə ntə sá ηkul, sá ka dɛ leegya. Njí, sá áηgê nə cɛel béégya nə mbwéédí sá bí nə ndí ga, sá ηgə jii ná sá má bəd nyúl cínəηg gwôw, shú ná nyúúl á kandugə kandugə í mínəg nyúúl á shwiy ga. ⁵ Zembî nyəméfwó wə nyə á kwəmsa sá shú cug jəəηgú, a mú wá shé Shíshim yé mílámúd tən béeén ná a bá yə sá gwo.

⁶ Sâ jəəηg í dɛ sá ná sá bəg nə ηkul búgəd ja jêsh, tɛem bə ná sá ηgə mpu ná, té sá bí ná wa nyúúl ga dí yí, sá cugé sádí mpwág, sá bí shwóg-shwóg nə Cwám̄ba. ⁷ Ntó ji ná, sá aηgê nə dúg nyə, nji sá ηgə *búgula ná sánón sá bí sámbá. ⁸ Sə ka ηgə bə nə ηkul búgəd, sá ηgə yida jii ná sá wúg wa nyúúl gaád kə ji Cwám̄ba dí koogú. ⁹ Nə ndeé, tə sá má nyiηgə ná ηgə ji wa nyúúl gaád, tə sá má wú, sá ηgə bul jii nji sâ ηgwúd: ná sá ηgəg nə cugə váál á cɛel yí. ¹⁰ Nəcé shé bēsh shé má bá kə tōw bəl-bəl dí kúl *Kříst mə bá kə cígal mílósú yí, muud yēsh ka bá ηwa myəna myā misóólúgú nyə á sá ja nyə á ηgə cugə nyúúl dí yí: misóólúgú mí anyunywaā nə myánj myəna, mi abúbôw nə myánj.

Séy ηkwambala

(Rom 5.1-11; Ifz 4.20-24)

¹¹ Nda sá ká ηgə gwóq Cwám̄ba ná, sá ka ηgə cɛel sá ná buud bwə máguləg ná kéel dúsú dúsə búbálé. Sá má mpú ná mísh má Zembî dí, sá təl bəl-bəl dí; sá má tédúgá ná sá təl námə bəl-bəl dí bídí mílámúd. ¹² Sá

5:4 1Kr 15.53-54   5:5 1.22   5:7 1Kr 13.12; 1Pr 1.8-9   5:8 Flp 1.23   5:9 Kol 1.10; 1Te 4.1   5:10 11.15; Iza 2.12; Dan 7.9-10; 12.2; Mis 17.31; Rom 2.6; 1Kr 3.13-15; 4.5; Flp 3.19; 2Te 1.7-10   5:11 4.2; 6.4; 1Kr 9.22   5:12 1.14; 3.1

ánġê nà nyingə sɔ ja shús ná bi shwúg mənnyúul nà sê. Mbô. Sá ngə yida cɛel yə bí zhií ná bi jéég bəgəwə nà shé bálə sámbá. Ná ndéé, bi é bə nə ciyá bí má cí búúd bwə ngə ηkus nə isâ yâ tón nə tón kú bə yâ lâm dí cwû wá. ¹³ Nkí sá ngə nyîn nda lúu í cugé ná sá nə fəg íí, jísə nəcə sá má yə Zembî cəg jísú ncindî nə ncindî. Nkí sá má yida nyîn ná sá bí nə fəg íí, jísə nəcə sá má cɛel kwínd bí. ¹⁴ Nəcə cɛelí *Krîst ngə cɛel sá yí í má lwánd sá lámúd, sá ngələ tédəga ná muud ηgwúd nyə á yə shú búúd bēsh, ntó ji ná bənêη buud bēsh bwə á yə mísh má Zembî dí. ¹⁵ Nyə á yə shú búúd bēsh, ná buud bwə ngə cəgə wá, icəg byəη í bəg nə mfíí shú dé, kú ná nyingə ngə bə shú dán; nəcə nyə á yə a gwúm shú dán.

¹⁶ Nda í ká bə ntó ná, sá anġê ná nə dúg buud mədúgya mâ shí ga. Nkí sá á fwo ngə dúg Krîst mədúgya mâ shí ga, sá anġê ná nə dúg nyə váál dɔəŋg. ¹⁷ Bi má jəlá nə ka mpu ná, múúd mə ká bə múúd mə Krîst íí, a músə kukwuməga ágúgwáan, cəg jé acwúlú í má shîn; bi má dúg íí, a músə muud agúgwáan. ¹⁸ Zembî wə ngə sá sóólúgú wəəŋg wēsh, nyə muud nyə á zə wə Krîst zə sá ηkwambələ nə shé yé, nyə á ka námá yə sá séy ná sá ngəg nə kala ηkwambələ nyəəŋg. ¹⁹ Ntó ji ná, Zembî nyə á bə Krîst cwû*, a ka ngə sá ηkwambələ mpədúgá nyəméfwo nə buud ɔ shí ga, kú ná nyingə kənd lâm íwushí í búúdəd. Nyə á ka wá sá njígúlá lúúd ná sá ngəg nə kala ηkwambələ nyəəŋg. ²⁰ Sá ka ngə sá lwámá

5:14 Yuá 17.23; Rom 8.35; Gal 2.20; Ifz 3.19; 5.2, 25; 1Yn 3.16

5:15 Rom 6.3-4; 7.4; 14.7-9   **5:17** Iza 43.19; Rom 6.4; Gal 6.15; Ifz 4.24; Mbú 21.5   **5:18** Rom 5.10   **5:19** Rom 3.24-26; Kol 1.20

* **5:19** Dégúg sâ Yésus ngə cí Yuá 10.30 dí yí.   **5:20** Mat 10.40; Iza 52.7

Krîst nyə a lwâm sá yí. Ja sá ηgə jôw bí yí, Zembî nyəmfwó wə ηgə jôw bí éne. Sá mə jəgula nə bí jíná mə Krîst dí ná: «Bídúgá nó Zembî sáág ηkwambələ mpádúgá binónη nyə.» ²¹ Zembî nyə a sá ná Krîst bág *sám jilá íshéd, í njúl nó Krîst nyə a shígé bwεε bə nə sám; nyə a sá ntó shú ná shé bág otútəlí kwonη mə Krîst dí.

6

¹ Nda jí ná sənônη Zembî wə ηgə sêy ná, sá ka ηgə ci nə bí ná: «Kúgá fánda lóg mpaam mə Zembî ntó ná ndéé, bi kú dúg mfíí á cínəηg.» ² Mpugá nó Zembî nyə á ci ná:

Ja fwámé fwála i á bə yí, mə á magulə məjəgula mwô. Jwów wo á ηgə jii kwíindyá yí, mə a shí kwíind wo. Fwámé fwála wə mə ka bə ga. Jwów wó jálá nə bii kwíindyá wə ga.

Minjugú mí Pwôl

³ Sá áηgê nə bwεε jii ná sá mə kwal múúd bəəgá, nəcé sá acéélé sá ná buud bwə mpyényúg iséy bí sú.

⁴ Sá ηgə yida sọ ná bi shwúg mənnyúul nə sê məzhíí mēsh dí ná sá bí fwámé ósól ə məsáal ó Zembî; sá ka ηgə bul bə nə jísów: jísów *incwaw í ntug, jísów micúnη, jísów yágúwó, ⁵ jísów bígá, jísów mimbwug, jísów ocinəcində, jísów yíηgá ísέy, jísów məfúfə məgwə, jísów məzha. ⁶ Sá ηgə ci mənnyúul, sá nə mpúyá, sá nda nə milámusa, sá nə jə lám, Nkəηkə Shíshim ηgə kyey nə sá, sá njúl nə cεlí á kú nə məkəη, ⁷ sá njúl nə ciyá jí bábələ yí, sá nə mpífó

5:21 Yuá 8.46; Rom 8.3; 1Kr 1.30; Gal 3.13; Heb 4.15   **6:1** Rom 5.2; 1Kr 15.10   **6:2** Iza 49.8; Luk 4.19-21   **6:4** 4.2   **6:5** 11.23-29
6:6 8.24; Rom 12.9; 1Kr 13.4-7; Gal 5.22-23; 1Tm 4.12   **6:7** 10.4-5; Rom 13.12; 1Kr 2.4

mə Zembî, sə nə məkwɔɔ mə dɔ́mb mâ otútəlí, mə lúmbúlí nə mə kaambələ nyúul. ⁸ Gúl ja buud gúmal sə, gúl ja bwə saambələ sê; gúl ja bwə mpyaam sê, gúl ja bwə sá sə məshwúmb; gúl ja bwə ŋwa sə nda buud ɔ məshigâ, sə báá njúl otútəlí; ⁹ gúl ja bwə ŋwa sə nda ojínə, í njúl nə buud bwə mpú sê, bwə ŋwa sə nda sə ŋgə júgula, í njúl nə sə ŋgə cugə, bwə dúg sə nda sə bí íntúgúlíd, nji muud kú gwú sə, ¹⁰ bwə ŋgə sá sə isâ í céyug lámúd yí, sə báá nji məshusug məshusug, sə njúl məbúwa dí, nji sə ŋgə sá nə bóól bwə bígúg, sə ŋgə fúfə nə sâ jêsh, nji sə mbííd byêsh.

¹¹ Yé bwááŋg wâ Kòrênt, sə á jaaw bí isâ byêsh kú shweel tɔɔ ŋgwúd, sə á juw bí milám mísú nə wúŋgúlúnj. ¹² Sə báá sə afwóyé yɔw cɛɛlələ bî, bi wə bi acéélé lág cɛɛlí sə ŋgə cɛɛl bí yí. ¹³ Ságá námə sə nda sə ŋgə sá bí nə. Mə ŋgə ci nə bí tâŋ nda bwán bâm nááá «juwəgá námə sə mílám mín nə wúŋgúlúnj!»

Kúgá fɔla sámbá nə ohááden

¹⁴ Kúgá fɔla sámbá nə ohááden*, kə sá dúl váál mbɛɛ mpwɔɔda kú nə wímbulé; nyáyé mpwəmə nyí nə ŋkul bə mpédúgá bíshúlə máccɛɛ nə bələ kú bísh máccɛɛ yí? Dáyé kəw mənkenya bənŋh yídúgú bí nə ŋkul bə nə ndí yí? ¹⁵ Dáyé váál cúnj wí nə ŋkul bə mpédúgá *Kríst bá Beliár† yí? Jáyé wónjgó mbúgula bá hááden‡ jí nə ŋkul bə nə ndí yí?

6:9 4.10   **6:10** isâ í céyug lámúd yí: 7.4; Rom 5.3; 12.12 məshusug məshusug: 8.9; Flp 2.17; 4.12-13; 1Te 1.6   **6:13** 1Kr 4.14   **6:14** 1Kr 6.9-13; 10.21; Ifz 5.5-11   * **6:14** Naá, Pwól ŋgə cɛɛl ci buud bwə cúgé búúd ó Kríst wá.   † **6:15** Beliár mə kó nə Sátan.   ‡ **6:15** Dúgúg sâ sə ámə ci mpánzə 14 dí yí.

16 Mpáánzə Zembî í má bwεε fula jí nə ozembî wâ yadúg? Mpugá ná shé báá shé jí Mpáánzə má Zembî á kuwô, nəcə Zembî nyə á cí ná:

Mə bá jí bwódí, sónónη mə bá cugə, mə bə Zembî wán, bânη bə kúl jâm.

17 Nó ndεé,

wúgá na bwódí, béégyágá nə bwo, Cwámba ηgə cí ntó.

Kúgá kúnnya nə sâ áduđanâ.

Mə ka bá ηwa bí nə məshusug.

18 Mə bá bə bí sóónηgá,

bí bə mə bwân wəábudûm nə wəábudâ.

Cwámba á ηkul nyêsh ηgə cí ntó.

7

1 Isâ byêsh Zembî nyə á ηgə kaag íni í dúgyá nə shé. Nda jí ná Zembî nyə á ηgə kaag sá byo ná, yé bwáánηg má búl cεel wá, shé yílúgá sâ jêsh í ηgə lweegushi shé mənyúúl nə *mishíshim ícug í íshéd yí. Shé ηwagá Zembî nə gwóógá, shé ka ηgə casulə bálə nə kuú njoond á céel yí.

Məshusug má Pwôl

2 Juwugá milám, jil sə cínəng. Sə áshígé byaagulə nə muud, sə kú díya nə muud, kú námə nyúg təo muud. 3 Mə anηê cεel cí ná bí má jág sá gúl sâ; mə shí bwey jaaw bí ná sə má cεel bí váál á ná, təo bí mə yé, təo bí má nyiηgə cugə, nji sə ηgə cεel bí. 4 Mə ηgə jág bul bə nə búgə nə bí, mə ηgə bəgəwa nə bí, lám

---

6:16 Ləv 26.12; Zhe 32.38; Eze 37.27; 1Kr 3.16   **6:17** Iza 52.11; Mbú 18.4   **6:18** 2Sa 7.14; Iza 43.6; Amo 4.13; Mbú 11.17   **7:1** 1Yn 3.3   **7:2** 6.13; 12.17   **7:3** 6.11; Flp 1.7   **7:4** 6.10

dù bul cwaalawo mə, məshusug dũ bə mə ntɔ mɪnji *íncwaw í ntug byêsh sə ngə bwəma nə ndí yííd.

⁵ Mpugá ná, ja sá á wóós Masedwân yí, sá áshígé bə nə wogá, nji incwaw í ntug məváál mēsh. Nəcə í á bə, buud bə ngə lúmbali nə sá, milâm mí njúl nyingə bə sá ifwaas ifwaas. ⁶ Nji, Zembî má dũ bə, ja múúd cúgé ná nə bándáyé yí, a wá nyə ŋkul lámúd. Nywáá nyə á ka námá sá nə Títus wóósúg, í mú wá sá ŋkul mílámúd. ⁷ Í cúgé ná nji wóósúle Títus nyə a wóós wə í á wá sá ŋkul mílámúd, í á bə námá nə bímbí bí á wá nyə ŋkul lámúd yí. Nyə á jaaw sá váál bí ngə yímə nə bí mə dúg sá yí, nə váál sá ngə cey bí lámúd yí, nə váál bí ngə cɛl ŋkɛny mbag wâm yí. Məkəl mɔɔŋg má á nyingə bul sá mə məshusug.

⁸ Mə mpú nə kálaad má á nti bí yé nyə a ntágulə bí. Bálé, mə a shíngi nə dúgúlə nda bí á gwág biméfwó cey lámúd ja jɔɔŋg dí nó. Nji, mə anyíngóyé ná shíngi. ⁹ Má yidá bə nə məshusug ja gaád. Mə ji nə məshusug, kú bə nəcé nda bí á bə nə məcey mə lâm ná, í yidá bə nəcé, məcey mə lâm mún mɔɔŋg má á sá nó bí céndúg mítédúgá. Ntó má lwó nó məcey mə lâm mún má á bə váál Zembî má dú cɛl yí. Ntó ji nó sá áshígé sá bí məbôw. ¹⁰ Nəcə, múúd mə ká gwág váál məcey mə lâm Zembî má dú cɛl yí, muud wɔɔŋgú nyə e cénd mítédúgá, a mú *dúg cug, a kú ná nyingə shíngi məcey má á sá nyə lámúd má. Nji, múúd mə ká gwág váál məcey mə lâm mâ shí ga, má kwaamb nyə shwiy. ¹¹ Bí a gwág váál məcey mə lâm Zembî má dũ cɛl yí; bí má ka dúg sá í á kwaamb bí yí: A mâŋ májigəwa e! A wâŋ mpúlə kaambulə nyúul e! A wâŋ shíngílə e! A jâŋ gwɔ́ɔgá e! A jâŋ jɔ yéesh e! A

jâh kaáfé e! A wâh mpülə súg múúd nyə á byaagulə yé e! Bì a lwó né milám mín mí á bə otútəlì ja bí á kwambulə lósú wəŋg yí.

¹² Kagá mpu ná ja má á cilə bí yí, í áshígé bul bə shú múúd nyə á byaagulə yé, kú nyingə bə shú múúd bwé á byaagulə nə ndí yé. Mə á cilə bí shú né mísh má Zembî dí, bí dúgúg váál bí ngé jigəwa nə sá yí.

¹³ Sâ í á wá sá ŋkul milámúd wə ní.

Í á ka ntâg bə, ŋkul má bə sá milámúd ntáni íí, sá nyingə bul gwág nywa máshusug Títus nyə á bə nə ndí má. Nyə á bə nə məshusug nəcé bí bēsh bí a sá ná lâm í jáág nyə shí. ¹⁴ Bì má dúg íí, bəgəwálə mə á ngə bəgəwa nə bí nyédí míshúd yí, í á shí bə nə zhíí. Né ndéé, nda sá má du bwey jaaw bí nji obúbálé ná, í á shí nyîn né má a shí bə nə ŋkaam ná mə bəgəwag nə bí mísh mə Títus dí. ¹⁵ A jì nji kə du téduga váál bí á du sá nyə məgwág yí, nə váál bí á lóg nyə nə gwóógə nə məjigəwa yí. Nyə a má ka nyingə jág bul cəel bí. ¹⁶ Mə jì bul bə nə məshusug né bí mé sá né mə búgálág bí.

8

Kwíndúlə Ókrîsten

¹ Bwaanŋ, sá ngə jii né bí mpúg váál mpaam má Zembî í á má sêy mэдə mâ Masedwân dí yí. ² Ncúlyá *íncwaw í ntug í ngə tí bwo məkuú shí, nji báá búsa nə məshusug ntə mínji. Məshusug məŋg mə wé má sá né, məbúwa má tɛɛm bii bwo né nywád íí, bwé má yida lwó né báá bwé bul bə nə lâm yána. ³ Bwé á má wá máyóna bímbí í jélá nə məbii máŋ

yí, mæ jee námé ci ná bwé á cɔ́ bímbí í jála yí; bwé á sá ntâg sósólúgú wɔ̀ɔ̀ngú nà tédúgá wáŋ bwáméfwó. ⁴ Bwé á zə jəgula nə sá, bwé bul yáág ná sá sáág bwo mpaam ná bwé wáág məbwé sâ sé ŋgə sá buud ɔ́ Zembî yíid. ⁵ Bwé á wá ntâg mənyúúl ntɔ́ váál sé á ŋgə téduga yí, tédéd fwo yə Cwámba icug byán, nyiŋgə yə sé námé nda Zembî nyə á jii ná bwé sáág ná. ⁶ Sá á ka námé yáág nə Títus ná nyə muud á tédéd ná bi sáág sósólúgú mpáam wɔ̀ɔ̀ng yé, a sáág ná bi cásuləg váál í jála yí. ⁷ Ká, bi báá búšə nə isâ byêsh mən̄kund mən̄kund: bi búšə nə búgə álal-ŋkul, bí nə fəg kaand, nə mpúyá, nə kááfə áyíyáág, nə məma cɛɛlí bí á ləg nə sé yí. Í jii námé ná bi búləg wá mílám sósólúgú mpáam wɔ̀ɔ̀ngúd. ⁸ Mə ayímbúliyé bî, mə ŋgə yida jaaw bí váál bóólúgá báá bwé ŋgə jigəwa yí, shú ná məjigəwa mɔ̀ɔ̀ng mə lwóg ŋkí cɛɛlí jín í ŋgə bándá wú lámúd. ⁹ Bi mə mpú lám yána mə Cwámba wúsú Yésus-Krîst; bi mə mpú ná nyə á bə, a mbíd zhwog kúm, a bíd dwo, a zə nyíŋgal nyúúl məbúwa dí, shú ná bi wə yídag bíg məbúwa méd.

¹⁰ Má jaaw bí váál mə ŋgə dúg cínɔ̀ng yí, í é kwíind bî. Jí ná, tédéd mbú í á cɔ́ yí, bi á bə buud ɔ́ áshúshwóógú ná bi mə sɛɛŋg mwaanê; bi a shígé bə shúshwóógú nji sɛɛŋgúlə dí, bi wə bi a tédéd bə nə yéesh. ¹¹ Casuləgá tédúgá wún ja gaád. Ságá ná sósólúgú í bwəmag nə məma yéesh bí á bə nə ndí yí, í nyîn nə bímbí lú məbii bí búšə nə ndí yí. ¹² Ja múúd mə sá yána ná i ŋgə wú nyə lám dí cwú yí, ŋgaá bwé ləg nyə nə sâ á jí nə ndí yí; kú bə sâ á cúgé nə ndí yí. ¹³ Í cúgé ná muud ŋgəg nə yíl bóól búúd məntágula dí

ná ndeé nyε yidá ηgə nyasula nyasulág. Í yidá bæ ná buud bêsh bwá bág nə məbii məbímbí. ¹⁴ Í jii fwála gaád ná, sâ bí má búl bæ nə ndí cɔ bóólúgá yí, í kég lwándulə bwo kúl básá bush yí; shú ná jəɔηg bwé bá námá bul bæ nə ndí dúl jwów dí yí í bág lwándulə bí kúl bí má bá bæ bush yí; na, isâ í mú bæ bí məbímbí, ¹⁵ nda Kálaad Zembí ηgə ci ná. A ηgə ci ná: Muud nyə á bul cwéég yé nyə a shígé bæ nə sâ í ηgə ntɔ gwôw.

Nyɔɔηg nyə á cwéég bíbíyá yé, nyə ashígé fúfə nə sâ.

¹⁶ Mə yá Zembí akíba, nyə muud nyə á sá ná Títus bág námá nə váál zény dɔɔηg shú dán yé. ¹⁷ Nəcé Títus má magulə sâ sé á ηgə jii ná í bág yí. A má tí ηjɔnd zələ nūη bídí nda nyə á du bwey bwánd. ¹⁸ Sé ámə nti bá ηgwól *mínyɔηê wúsú mádɔ məsh má ηgə ságusə sâ á ηgə sá shú Jɔjɔ Kéel yí. ¹⁹ Sâ í búl bæ yí jí ná mədɔ mə má féesh námá nyə ná sánɔη wə zég sá sóólúgú mpáam ga. Sé ηgə sá wo shú ná Cwámba nyəməfwó ηwág gúmá, sé lwándulə jɔjɔ íyuug bísí. ²⁰ Sé ηgə bwey mpu káálugə ná buud bwé bág kú kwey íwushí sádí íséyúd ja sé ηgə kala zhwoğ *mwaanê bwé á má yə sé mbag yé. ²¹ Sé ηgə sɔ ná sé saág mənywa mísh má búúd dí námá, kú bul bæ nji mísh má Zembí dí. ²² Sé má nti námá ηgwól mínyɔηê wúsú. Mínyɔηê wúsú wɔɔηgú, sé á má faas kááfə jé ija ija ná ndeé, a má nyiηgə námá lwó sá jíga ja ná a ji nə fwámé yéesh, a ηgə bul shwu nyúul nə bí. ²³ Títus ji muud gwoɔηg waamə, sá wə sé ηgə sêy nūη bídí; bóólúgá bwááηg bāη, mədɔ wə má ámə nti bwo, bwé ηgə zə shú ná *Kríst ηwág gúmá. ²⁴ Lwógá bwo ná bí má cεel bwo, bí lwó námá bwo ná bí mə mpíyá nə

bəgʷwálə sá mə du bəgʷwa nə bí bwódí míshúd yí; lwógá bwo ntó mədɔ mə ηgə dúg.

9

Lású mikwíindyá

¹ Sá ηgə sɛɛηg *mwaanê nə sá mə bá kwíind búúd ɔ Zembî nə ndí. Mə nyiηgálə cilə bí shú dɔɔηgá, í bə nda mə ntɛɛηg. ² Mə mpú nə bí búsa nə məma zény, mə du bəgʷwa nə zény jín jɔɔηg búúd ɔ Masedwân dí míshúd nó: «Buud ɔ Akayí búsa bwey bə ηkwəmusá té mbú í á cɔ yí.» Wálə bí mə wá mányúúl sáal dɔɔηg dí yí í mə nyiηgə gwûmushi bóól ηkí bulya yéesh. ³ Mə mə ka nti bwááηg shú nə bəgʷwálə mə dú bəgʷwa nə bí yí í nda bə mə ηkónɔgúg. Í jii nə bí bəg ηkwəmusá nda mə á ci ná. ⁴ Mə ηgə bæemb nə ηkí sánôη buud ó Masedwân sá mə zə, sá zə kwey nə bí cugé ηkwəmusá; á shwôn nə sá buud sá mə du bul lɔ bí wá e, á shwôn nə bí námé e! ⁵ Gwə wə mə ámə tééd nti bwááηg shwóg zə sá nə bí kwəmusag məyóna mán yí. Bwə zə sɛɛηg məyóna bí á bwey kaag nə bí mə bá wá má, í mú bá lwó nə bí ηgə sá sóólúgú wɔɔηgá nə jɔ lâm, kú bə íwú-júsúd.

⁶ Mpugá nə í du bə, muud mə sá ηkóóg nə mæmpəg mə bɛ yé, kú námé bul bə nə idâw í sɛw; nyɔɔηg mə búl bɛ yé, bul námé bə nə idâw í sɛw. ⁷ Muud yêsh wág məyóna váál á mə ηwa cígúlá nə lâm yé yí; muud kú ηgə sá a ηgə shúsula, kú nyiηgə sá nda sá cíndúlá; nəcé Zembî mə cɛel múúd mə wá məyóna nə mæshusag yé. ⁸ Zembî ji ntâg nə ηkul nyiηgə bul sá bí mpaam shú nə bí dúg bə nə isâ í kwágá nə bí mæzhií

mêsh yí, wəla dêsh, bí du námə bə nə jwuŋ váál á ná bí du sá mísóólúgú mí anyunywaá myêsh mí jéla nə sɔy myá. ⁹ Í mú bə námə nda jí cilyá Kálaad Zembî dí ná, ná: «A mé bə nə yána, a mé kaaw mímbúmbúwá isâ, otútəlí bé bwé ji kandugə kandugə».

¹⁰ Zembî wə mé du yə búúd məmpəg nə idəw yá də. A bá námə yə bí məmpəg, a sá ná məmpəg məɔŋg mé fwúg, bí mú bá bul nyiŋgə ŋgə sá jɔjɔ mísóólúgú. ¹¹ Nə ndéé, bí ka bá bíg mímbii myêsh, bí mú námə bá bul nyiŋgə bə nə yána. Ná ndéé, ja sá mé bá du kala búúd isâ bí mé bá du wá yí, buud bəɔŋg bwé mú bá du lɔ Zembî nəcé yána dán. ¹² Sɛɛŋgúlə bí ŋgə sɛɛŋg mwaanê ni, í é kwíínd búúd ó Zembî; í áshúge ntəg námə shúg cínəŋgú, í é sá námə ná buud bwé búlɔg lɔ Zembî. ¹³ Buud ó Zembî bwé é dúg ná bí ŋgə ŋwa Jɔjɔ Kéel mə *Kríst nə məgwág, bí ŋgə fúla isâ nə buud ó Zembî wə Yurúsəlem, nə bósólúgá bəsh, bí aŋgê ntəg sá sósólúgú wəɔŋgú nə mílâm mímbá. Ja búúd ó Zembî bwé é dúg ntó yí, bwé é magulə ná bí ŋgə sá fwámé sâ, bwé ka yə Zembî gúmá. ¹⁴ Bəŋ bwé é bul cɛel bí*, bwé ka du jəgula nə Zembî shú dán nəcé a mé sá bí mpaam í ŋgə ntɔ minji. ¹⁵ Akíba nə Zembî, nə məma yána á ntɔ ŋkwóŋ nyə á mé sá sá yí.

10

Pwól ji námə sósól masáal má Kríst

¹ Məméfwó Pwól, mə mé teeg kəl nə bí; ŋgáá bí mé du ci ná mé du bə fufwáás múud ja shé búsé kul

9:9 Sôm 112.9   **9:10** Iza 55.10; Ozê 10.12   **9:11** 1.11; 4.15

* **9:14** Na jí námə nə ŋkul bə ná: «Bəŋ bwé é bul bə nə yéesh ná bwé dúg bí...»   **9:15** 9.11   **10:1** 1Kr 9.3   **10:1** 10.10; 1Kr 2.3

ηγwûd yí, nji ja má jí shwóg-shwóg nə bí yí mə bə nə ηkúd. Námé nda shé má mpú né Yésus nyə á bə nə lám ná sheε, nə jə lám ná, ² mə téég bí məbwə ná: kúgá sá ná mə bág nyiηgə zə bə nə ηkúd ja má é wósós nûη yí. Bóól búúd bwə ηgə ci nûη né mə ηgə bε iyéesh yâ shí ga. Mə jí ηkwəmusá ná mə zə fwo lwó búúd bəηgá ηkúd nə ijjóol. ³ Jí mpu bə búbále ná sá búsa buud ɔ shí ga; nji, sá aηgê gwána nda buud ɔ shí ga. ⁴ Mpugá ntâg né məkwəzə mə dósomb sá má dɛ kə nə ndí dósomb dí má má cúgέ məkwəzə mâ shí ga; nji, mäsə nə ηkul má Zembî, má dɛ céég íkóógúlá í dósomb*. Sá má dɛ caam mbεε fug məshiiġá, ⁵ caam námé sâ jêsh í láá búúd zhií né bwə bég kú mpu Zembî yí. Sá má dɛ wá tédúgá wêsh mímbwugud, sá ná í bég nə məgwág nə *Krîst. ⁶ Ja bí má bá bə bi mú ηgə mpu gwág nə Zembî yí, sá má bá ka bə ηkwəmusá má yá búúd ɔ məbún intúgúlí.

⁷ Dugá mpu dóg isâ. Nkí muud mə dóg né nywáá músə muud má Krîst íí, á jəla námé nə mpu ja ηgwûd á kandugə ná, nda á jí múúd má Krîst ná, sá búsa námé búúd ó Krîst. ⁸ Í ká bə né mə ηgə nywá bul bəgəwa nə ηkul Cwám̄ba nyə á yə mə yí, mə kú ntâg gwág shwôn. Nji mə mpú né Cwám̄ba nyə á yə mə ηkul nyəηgá né mə sáág ná bi lálug búgád, kú yida bə ná mə zég búlal bí. ⁹ Mə aηgê nə jii né okálad bām bwə ηgóg nə sá bí ikukwεndε. ¹⁰ Mə mpú né bóól búúd bwə dɛ ci ná okálad má dɛ cilə bí wá bwə dɛ bə nə mpêl, bwə njúl ηkí lal ηkûl; nji ja məméfwo

---

10:2 13.10; 1Kr 13.2   **10:4** 6.7; Rom 13.12; Ifz 6.13-17   * **10:4** Sá ηgə ceel ci na ná: «məkwəzə mə dósomb mäsú má dɛ búgə bíl isâ byêsh múúd jí nə ηkul búgəla yí».   **10:5** Iza 2.12-17   **10:6** 2.9   **10:7** 1Kr 1.12   **10:8** 13.10

má wóós yí, mæ njúl zhizhe, lésú wâm kú næ mffíí.
11 Muud yêsh mæ cí ntó yé mpúg ná, váál íciyá byâm
 bísá ja má ngé cilæ shwóg-shwóg yí, ntó námá wá
 mísóólúgú myâm mí é bæ ja má é wóós yí.

12 Sâ jísá yí jí ná, sá cugé næ ñkul cí ná sánôñ buud
 bwá ngé sọ ná buud bwá shwúg mænyúúl næ bwo
 wá sá búsæ váál ñgwûd; sá cugé námá næ ñkul sheé
 yagula micé næ bwo; ñwálæ bwá má ñwa bwáméfwó
 nda iyuug yí í lwó ná fæg í mæ ncundaw bwo. **13** Sá
 báá sá acéélé bægwa næ ndéé ntọ mínji, sá ñgæ námá
 bægwa ñji næ bímbí Zembî nyæ á yigula ná sá zág
 næ Jọjọ Kéel ná ndéé zæ wóós bídí ní. **14** Sá aṅgê næ
 ntọ mínji, námá ki sá a shígé zæ wóós nûñ bídí. Nḡaá
 ná sá wé sá á tééd zæ næ Jọjọ Kéel má Kríst nûñ bídí?
15 Sá cugé næ bægwa ántọ mínji, váál á ná sá kæ ñgæ
 bægwa næ ízhaá iséy. Mbô. Sá má yida téduga ná
 búgá jín í é ñgæ lal lalúg íí, iséy bísú í mú ñgæ nyiṅgæ
 mpu nyîn kúl Zembî nyæ tâl sá ná sá séyúg yí. **16** Ja
 iséy bísú í é mpu nyîn na bídí yí, sá mú ka cọ kæ næ
 jọjọ Kéel shwóg, nda kæ bægwa næ iséy bóól bwá á
 bwey sá yí. **17** Muud mæ céél bægwa yé, bágwag næ
 sâ Cwámbe nyæ a sá yí. **18** Muud mæ sọ ná buud bwá
 shwúg mænyúúl næ nyæ yé, nyæ dí bwá ða magulæ yé;
 ñji nyæṅg Cwámbe mæ sá ná bwá shwúg mænyúúl
 næ nyæ yé.

11

Pwôl, fwámé múúd lwámá má Kríst

10:11 13.1-2   **10:12** 3.1   **10:13** Rom 12.3   **10:15** Mís 19.21;
 Rom 15.20   **10:17** Zhe 9.22-23; 1Kr 1.31   **10:18** 1Kr 4.4-5

¹ Mə zə ná nywá lás nda mpúfú, bi ɔ jísów mə. Bálé, jísówúgá mə. ² Mə ɲgə baag bí mbəag mə Zembî. Nəcé mə a ji bí bā shú ɲgwúm ɲgwúd, ɲji *Krîst. Mə jii ná mə bág kə ntɛɲgali bí nyádí bi ɲjúl nda ncwíyê sás dúsə ná ná fwɔ́-fwɔ́ yí. ³ Nji, mə ɲgə fúndə ná bi bág gwaa kənd mítádúgá ná ndéé bi músə bá ɲgə kyey nə Krîst milâm mímbá; nəcé ntó wə nywá nyə á zə nə məkəɲ zə shiig Ifa yé. ⁴ Mə ɲgə fúndə ntó nəcé bí ɲgə bə ná, ɲji ná muud mə zə bídí zə cúndə Yésus ishús, kú bə nyɔɔɲg sá á cúndə yé, ɲkí ntâg ná bí mə lág *shíshim íshús, kú bə wəɔɲg bí á lág nə sá yí, ɲkí ná bí mə lág kéél íshús, kú bə nyɔɔɲg bí á lág nə sá yé, bí ɲgə mpu jísow isâ íni byêsh.

⁵ Mə yida mpu ná, bəɔɲg bí ɲgə ɲwa ná *buud ɔ lwámá wəashílə-shwánâ óni bwə antɔ́yé mə nə təə sâ. ⁶ Mə je bə nə shúg lósú; ɲji, kóómb á mpúyá, mə cugé nə shúg; sá á shí lwó bí ntó isâ byêsh dí nə mázhií mêsh dí.

⁷ Ntó ná səlúlə mə á səl məmɛfwó shí, zə bwiinɲg bí Jɔ́jɔ́ Kéel mə Zembî ashwâ, shú ná bi bánúg gwɔ́w yí, mə a sá *sám aá? ⁸ Ja mə á ɲgə sêy bídí yí, mədɔ́ məshús mə á lág məbwə məbwə nə mə ɲgələ yida yə mə myəna shú dán. ⁹ Ja gwámɛfwó mə á bə máfúfə dí nûɲ bídí yí, mə a shígé sá nə muud ɲkényúg mbag wâm, bwááɲg bwə á zhu Masedwân wá bwə á shí bwíig mə isâ í á ɲgə fúfə mə yí. Mə a sá ná bi kú ɲkény mbag wâm; mə é də námé sá ɲji ntó. ¹⁰ Námə nda mə jí nə búbálé mə Krîst ná, mə mpú jaaw bí ná muud nyə abúle sá ná mə yówug bəgəwálə Akayí

11:2 Ifz 5.25-27   **11:3** Mat 3.1-5, 13   **11:4** Gal 1.8-9   **11:5** 12.11; 1Kr 15.10; Gal 2.6, 9   **11:6** 1Kr 2.6-16; Ifz 3.4   **11:7** 12.13; 1Kr 9.12, 18   **11:8** Flp 4.15-18   **11:10** 1Kr 9.15-18

yêsh dî. ¹¹ Mə ηgə ci ntáni nəcé jí? Ye ná mə acéélé bí? Mbô. Zembî mə mpú ná mə cœel bî.

¹² Mə áyówéé sálə sâ mə ηgə sá bí yí. Mə é kə nə ndí shwóg, buud bwə ηgə cœel ηkêny mənnyúul ná sánónη sá ηgə sêy váál ηgwûd óni, bwə bág kú ná nə zhií bwə ηkêny mənnyúul. ¹³ Buud óni bwə cúgé fwámé búúd ɔ lwámá, búse mbéé osóol ɔ mäsáal wá ibəmb. Bwə á mə shweel sâ búsé yí, ka yida dɛ sá ná bwə nyínág ná buud ɔ lwámá ó Krîst. ¹⁴ Ntə cugé námé sâ ákáámúg, nəcé *Sátan nyəméfwó mə dɛ námé shweel sâ á jísé yí, ka yida dɛ nyîn nda *éngəles á mənkenya. ¹⁵ Nda *Sátan mə dɛ sá ntó ná, osóol ɔ mäsáal bé bwə ka námé dɛ sá nda bwə ηgə kyey ótátəlí ó Zembî dî; muud ka káam jí cínəngú? Nji, bwə bá shúgula nji váál í mpíyá nə misóólúgú myán yí.

Pwól nyə a mə bul jug

(2Kr 4.9-13; 6.3-10; 1Kr 4.8-13; Mis 20.18-27)

¹⁶ Mə nyinğə ci ja ábeê ná, muud kú ηwa mə nda mpúfú. Nkí ntó dí, jega ηwa mə nda mpúfú; sâ jəəng í é yə mə zhií ná mə kág námé nywá bəgɛwa. ¹⁷ Mə mpú ná lésú mə zé lás ga í cúgé váál Cwámba mə cœel yí, jísə lésú ímpwúfú. Nji mə mpú ná mə ji nə sâ mə jí nə ηkul bəgɛwa nə ndí yí. ¹⁸ Nda ncúlyá buud bwə ηgə bəgɛwa bəgɛwa á buud ɔ shí ga ná, mə zé námé ka bəgɛwa jám ja. ¹⁹ Bì báá mífufúgú bí ηgə ntəg jísəw ímpwúfú kú nə njugú. ²⁰ Bwə ηgə wá bí mənnyámád, ηgə díya nə bí, ηgə nyúg bí, ηgə sá bí isá ilanη ilanη, ηgə cwíil bí məmpóónz; bí ηgə jísəw

isâ íni byêsh. ²¹ Í mú ka yida nyîn né sá bân sá á bə mifufwáású; á shwôn ey!

Í njúl ná, mə ji nə zhií ná mə bəgɥwag námá nda bóól bwé ngé bəgɥwa ná. Mə mpú ná mə mé ná nyingə lás nda mpúfú. ²² Nkí búsə bwán ó wəheburê, mə ji námé mwâ heburê; nkí búsə bwán ó *Izurəyêl, mə ji námé mwâ Izurəyêl; nkí búsə onta ó *Aburaham, mə ji námé nta mé Aburaham. ²³ Bwé ci ná bwé ngə sá iséy í *Krîst íí, mə je námé lás nda mpúfú ná, məε ngə bul mpu sá byo cɔ bwo. Mə cɔ bwo nə ngələ wáduga, cɔ bwo nə ngələ kə mímbwug dî, nyingə bul cɔ bwo nə ngələ bwəma nə bígə. Mə cɔ bwo nə ngələ faam nə shwiy ija ija. ²⁴ Oyúden bwé á mé búd mə shí ija itóon, də yíd mə zhud á milwón məwúm málóol nə ibuu*. ²⁵ Ijwû i ngwémuna yíd mə nə milwón ija ílóol, buud lúmə mə məkwóógú ja ngwûd†, byóol búg nə mə ija ílóol. Mə a mé já mân mwásé ncindî nə bulú ncindî. ²⁶ Minjóond mé ngé kə myá mí ngə bə mə məwagəwo məwagəwo: mə a mé ngə ntɔ wagəwo wagəwo míngwɔɔ, ngə bwəma nə izhiləngaaná, kúl jâm ngé ndény mə máláamb, ohááden bwé ngé kwal mə məbɔɔgú. Mə a mé bwəma nə kakúlə mílɔɔm dí, bwəma nə ndí íbugád. Mə a mé ngə ntɔ mân váál áwuwagəwê. Bɔɔng bwé

11:22 Flp 3.5; Rom 11.1   **11:23** 4.8-12; 1Kr 4.11-13; 12.26

11:23 Mə cɔ bwo nə ngələ wáduga: 1Kr 15.10 mímbwug: Mis 16.23

11:24 Mbá 25.3   * **11:24** Mbá 25.1-3 ngə lwó nə bwé áshígé jəlá nə yíd múúd cɔ milwón məwúm mánɔ; bígə Oyúden í á ka də kə shúg milwón məwúm málóol nə ibuú; ntó ji ná, yíl ngwûd məwúm mánɔ dî.

11:25 Mis 14.19; 16.22   † **11:25** lúmələ məkwóógú: Í á də bə, bwé kúd múúd məbwónúəd ka də lúmə né ndéé muud yə. Wo ji nə nkul dág lan mə Pwól ní Mis 14.19 dî.   **11:26** Mis 9.23; 14.5

ngé shiig ná búsə námə ókrîsten nda sé wá, wá námə məwagəwo. ²⁷ Mə də wáduga nə iséy í ayíyáág, mə də ji mífum, yə nə məzha, yə nə məshwáás mə miná; də ci ídêw, jug nə məyôŋ, fúfə nə sâ mə bwáád. ²⁸ Mə akéé mēel ci sâ mə ngé yímə nə ndí jwów dēsh yí: ná mədɔ məsh mə bág váál í jála yí. ²⁹ Zə mə tag dúl *Dɔ dí ná ndéé mə kú bish yé? Zə mə biil ná ndéé í kú cey mə lámúd yé?

³⁰ Nkí í jii ná mə bəgəwagí, mə yida bəgəwa nə iləm byâm. ³¹ Zembí mə mpú ná mə anɣê nə bwiing ijɔɔ, nyə Sóɔngú mə Cwámba Yésus; gúmə bág nə nyə kandugə kandugə. ³² Ja mə á bə Damás yí, ngwəməna Njwú-buud ánánî Aretas nyə a tâl yé, nyə á tâl buud ná bwə ngəg nə baagəsə mimpumbé mí ngwála ná bwə bíig mə. ³³ Nji, buud ó Zembí báá bwə á wá mə kúdád, bwə cɛɛlə míkwoolú ka cɛnguli vúnde dí kənd tóón, ka ngə shul nyuŋ nə nyuŋ ná ndéé kə wóós shí; ntúni wə mə á faam yé.

12

Isâ múúd cúgé nə ŋkul mpu yí

¹ Ye í jii ná mə bəgəwagí? Mbô! Í avwóléé təə sâ. Tεem bə ntó, mə zə námə fwo yida jaaw ísâ Cwámba nyə a lwó mə *mántamə mâ mísh ná bagád yí, nə byəɔng nyə á bágulə mə *shíshim dí yí. ² Mə mpú ngwól múúd mə *Kríst nyə á ŋkân kə ná ndéé kə kumə jɔŋ áléel dí. Nkí nyə á kə nə nyúúl nyé ncindí ɔ, ŋkí í á bə ntâg nji shíshim yé ɔ, mə ampúyé, Zembí wə mə mpú. Sâ jəɔng í mə s̄y múús mimbú wúm nə mínɔ. ³ Muud wəɔngú, ŋkí nyə á kə nə nyúúl nyé

11:27 6.5   **11:29** 1Kr 9.22; Gal 6.2   **11:30** 12.5; 1Kr 1.31
11:31 1.23   **11:32** Mis 9.23-25

ncindî ɔ, ñkí í á bə ntâg ñji shíshim, mə ñgə ci ná mə ampúyé, Zembî wá mə mpû. ⁴ Ñji mə mpú ná nyə a ñkâñ kə ná ndeé kə kumə *Paradis, a mú gwág íciyá í cúgé nə ñkul ciy mákál mə búúd dí yí, iciyá múúd cúgé nə zhií mə cí yí. ⁵ Mə é bəgɥwa nə váál ísâ múúd wəɔñgú nyə a gwág byəɔñgú; ñji, shú dâm məmɛfwó, mə yidá bəgɥwa nə iləm mə jí nə ndí yí. ⁶ Mə mbâm cɛel ná mə bəgɥwa, í kú bə mə impwúfú; ísâ mə jáaw yí bə óbúbólé. Ñji mɛɛ mə ajááwé, bwé á bá ñwa mə ntɔ sâ mə ñgə sá yí, nə sâ mə ñgə ci yí. ⁷ Zembî nyə a lwó mə yáág-yáág ísâ. Né ndeé, shú ná mə bəg kú ñkêny nyúúl nə mpúlə ísâ byəɔñgú, nyə á ka bíd ná fimâl bəg mə nyúúlád, ñgwól *éñgəles mə *Sátan zə yíd mə ná mə kú dɥ ñkêny nyúúl. ⁸ Mə á jəgɥla nə Cwámba ija ilól ná a yílúg mə fimâl wəɔñg. ⁹ Nyə a shígé yíl, nyə á yida ci nə mə ná: «Mpaam mə ñgə sá wo yí í kwagá nə wo. Ñkul í dɥ sɛy íləmud.» Né ndeé, mɛɛ mə yida bəgɥwa nə lám wêsh ja mə jí nə iləm yí, shú ná ñkul mə Kríst í ñgég nə sɛy mádí cugud. ¹⁰ Gwé wá jí ná, mə gwág nywa ja mə bə nə iləm yí, ja bwé lwíy mə yí, ja cug í kə mə mbwə yí, ja mə bwámá nə cúwúlí nə yágúwó nəcé Kríst yí.

Nəcé, mə ji nə ñkul ja mə jí nə iləm yí.

Lám wí Pwôl gwôw

¹¹ Ngaá mə mú ñgə lás nda mpúfú! Bì wé mə nyasulə mə váál sóólúgú dɔɔñgú. Bì wé mə jálá nə sá ná buud bwé shwúg mənyúúl nə mə. Nəcé ná, tɛɛm bə ná mɛɛ cugé tɔɔ sâ, bɔɔñg bwé ñgə nyîn nda *buud ɔ lwámá wéashílá-shwánú óni, bwé ántóyé mə nə tɔɔ

sâ. ¹² Bi a shí dúg nda məma jísów jâm í á wéeshuli məyigye mə múúd lwámá mə *Krîst ná: isâ í ntɔ búúd ηkul yí, nə *isâ í mímbúgú, nə *məshimbá mə á ηgə s̄y. ¹³ Mósól mádɔ mə á ntɔ bí nə jí? Ngaá nji nə sâ ηgwúd nə mə a shígé sá nə bi ηkényúg mbag wâm. Juugá mə nə mə sálə bí bôw kóómb jɔəηgúd.

¹⁴ Mə wál námə nyiηgə zə nûη ja álél, mə é sá námə nə bi bág kú ηkêny mbag wâm. Mpugá nə mə aηgê nə sɔ məbii mún, bi wə mə ηgə sɔ wá. Ye bwán wə bwə də wíil obyól? Ngaá nə obyól wə bwə də wíil bwân? ¹⁵ Mə gwág nywa jâm kóómbúd nə mə kéénzhug sâ jêsh, mə keenzh námə máméfwó shú dún. Ye í é bə, mə ηgə jág bul cɛel bí ntɔ, bi bân nda nyiηgə mpu cɛel mə? ¹⁶ Shé búsə dí cún nə mə a shígé sá nə bi ηkényúg mbag wâm? Nji bóól búúd bwə ηgə ci nə mə á ηgə kyey nə bí mákəηúd; nə mə a ηgə ηwa bí isâ bi kú mpu. ¹⁷ Búúd bēsh mə á də nti bí wá, ye mə a shí bwele nti ηgwól zə nyúg bí? ¹⁸ Mə a yáág nə Titus nə a zég, mə mú nti bá *mínyəηə wún bí mə mpú yé; ye Titus nyə a shí nyúg bí? Ngaá bi a shí dúg nə sá sá búsə nə mitódúgá mimpwúd sə ηgə kyey kuú njɔənd ηgwúd? ¹⁹ Bweyálə bí á tééd nə ηgələ ci nə sə ηgə bul lás ntúni nə sə ηgə shwɔ mənyúul bídí míshúd. Mbô! Sə ηgə lás mísh mə Zembî dí, sənôη Krîst sə njúl cún. Yé bwááηg mə búl cɛel wá, lésú wēsh sə ηgə ntág lás ga wúsə shú nə bi lálug búgéd. ²⁰ Mə ηgə bæemb nə ja mə bá zə yí mə bág zə kwey bí dúl váál, kú bə váál mə ηgə cɛel yí; bi bân kwey námə mə dúl váál, kú bə váál bí mə cɛel

12:12 Mís 13.6-12; 14.8-10; 16.16-18; 19.11-16; Rom 15.19 **12:13**
 11.7-9 **12:14** 13.1 **12:15** 1Kr 16.24 **12:17** 7.2 **12:18**
 2.13; 8.6, 16-17 **12:20** 1.23; 1Kr 1.10-11

yí. Mə ηgə bæemb ná mə bág zə kwey ná bí ηgə bæ nə ozhuyâ, nə mbíya lâm, nə dúlə nyada, nə məfendyâ, nə ojaawá-jaawâ, nə ikúdúgú, nə inġûη, nə oncúgn-culê. ²¹ Mə ηgə bæemb ná ja má bá nyiηgə zə nûη yí, Zembî waam bág sá ná mə gwágúg shwôn bídí míshúd. Nəcə, ηkí mə zə kwey ná zhwog buud bwá á ηgə sá *misám wá bwá acéndé mítádúgá ná bwá yówug misóólúgú mí ádadaná, yow jaηga, yow ásiy-siy bwá á ηgə sá yé, mə bá jii yé nda yê lú shwiy.

13

Məcwûη mə áməzhúgúlá

¹ Ja aléel wə mə wál zə bídí ga. Sá é zə də cígal mílészú nji owúshined óbá ólól bwá mə fwo bwiηg mpu ηgwûd. ² Ja má á fwo bæ nûη ja ábêê yí, mə a shí fwo bwey lás nə buud bwá á ηgə sá *misám wá, nə bóólúgá bêsh. Mə tééd námá bwey nyiηgə lás nə bwo ja gaád mə kú fwo wós nûη ná: Mə ájaguləyé tə muud ja má é zə yí, ³ nəcé bí ηgə jii dúg məyigyé mə lwó ná *Krîst ηgə lás mádí nyúúlúd íí. Bi mə mpú ná Krîst ηgə sêy nûη bídí nə ηkulû, a cugé nə iləm. ⁴ Jí mpu bæ ná bwá á bwambələ nyə kwolós dí a njúl ná nə iləm; ká, a ηgə cugə nə ηkul mə Zembî ja gaád. Nda sá báá sá búəsə buud bé* ná, sá mə ka bæ nə iləm; nji, sónóη sá é cugə shú dún nə ηkul mə Zembî.

⁵ Nə ndéé, muud yêsh fáásug nyəməfwó, bigas cug jé, dúg ηkí a ηgə cugə cug mbúgala. Bi aηġê nə kwey məyigyé ná Yésus-Krîst njul bí mányúúlúd íí? Bí má

12:21 13.2   **13:1** 12.14; Mbá 19.15; Mat 18.16; 1Tm 5.19   **13:2** 1.23; 10.11; 12.20; 13.10   **13:4** 12.9-10; 1Kr 1.25; Flp 2.7-8   * **13:4** Buud ó Krîst: Ciyá ni í ká ná buud bæηgú cug jáη jisə mbádúgá nə Krîst.

ká bigas bíméfwo ná ndeé bí nda kwey máyigyé, mpu ná bí cugé ótátálí ó óbúgula. ⁶ Mə tádúgá ná, tɔɔ jí tɔɔ jí, bí é kwey ná sá báá sá básə nə məyigyé məɔŋg. ⁷ Sə ŋgə jəgula nə Zembî ná bí kú ná bæeg sá tɔɔ sá ábúbôw. Sə abúlé jəgula ntó ná í nyínúg ná sá á mə mpu sêy. Sə ŋgə yida jii ná bí ŋgəg nə sá mənywa, tɔɔ í yida nyîn ná sá bəŋ sá a shígé mpu sêy. ⁸ Nəcé sá báá sá cugé nə ŋkul í dú julya nə obúbále yí, sá mə yida bə nə ŋkul í dú nywaadulə óbúbále. ⁹ Sə mə gwág məshusug ná sá bəg nə iləm, bí yidá bə nə ŋkul. Sə ŋgə bul jii sá ŋgwûd, nji ná búgá í fifəg bî. ¹⁰ Gwá wə mə ŋgə bwey cilə bí mə kú fwo wóós yí, shú ná ja mə bá wóós yí, mə bág bə kú zə ŋgə ŋkáand nə bí nə ŋkul Cwámba nyə á yə mə yí. Nyə a shígé yə mə ŋkul nyɔɔŋgú ná mə zəg ŋgə ntáma buud, nyə á yə mə ná mə sáág ná buud bwé lálug búgád.

¹¹ Bwaŋg, mə shúgúlá ci nə bí nááá, dɔgá bə nə məshusug, ŋgəgá nə sɔ́ ná búgá í ŋgəg fifə bî, sɔ́gá ná muud yêsh məkuú mə tówág shí, dɔgá bə cún, kúgá du sɔ́ məbyaagulə. Ná ndeé, Zembî á cɛlí, Zembî á ná shɛɛ nyə é bá ji nə bî. ¹² Ŋgəgá nə kúlulə məkúlulə mə buud ó Zembî. ¹³ Buud ó Zembî bêsh bwé ŋgə báda bî. ¹⁴ Mpaam mə Cwámba Yésus-Kríst í jíig bí bêsh dí, nə cɛlí mə Zembî, nə cug sɛɛŋgí mílám mə Nkɛŋkɛ Shíshim.

13:10 13.2; 10.8; 1Kr 4.21   **13:11** Yuá 14.27; Rom 15.33; 1Kr 7.15; Ifz 6.23; Flp 4.9; 1Te 5.23; 2Te 3.16; Heb 13.20; 1Pr 5.14   **13:12** 1Kr 16.20   **13:13** Mak 13.11; Rom 8.26, 39; Gal 6.18

Kálad Zembî : Sə, á Gúgwáan New Testament in Makaa

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Makaa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Makaa

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

d1606f4a-0ada-5be8-9b44-23b40e4b3495